

ХРИСТОМАТИЯ

по ЛИТЕРАТУРА

за **5.** клас

С
СОФТПРЕС

- ДРЕВНОГРЪЦКИ МИТ ЗА ПРОИЗХОДА НА БОГОВЕТЕ
- БИБЛЕЙСКИ РАЗКАЗ ЗА НАЧАЛОТО НА СВЕТА
- ГОСПОД И ДЯВОЛЪТ ПРАВЯТ СВЕТА
- ТРИМАТА БРАТЯ И ЗЛАТНАТА ЯБЪЛКА
- ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ
- ТРОИЦА БРАТЯ ГРАДА ГРАДЯХА
- ХАЙДУТИ
- ЛЕГЕНДА ЗА РОМА
- ГЛАВАТАРЯТ, КОЙТО ИСКАЛ ДА ПЛЕНИ МЕСЕЧИНАТА
- КОТАРАКЪТ В ЧИЗМИ
- ГРОЗНОТО ПАТЕНЦЕ
- ПОХИТИТЕЛЯТ НА МЪЛНИИ
- НАЙ-СПРАВЕДЛИВИЯТ
- КАК ХИТЪР ПЕТЪР ПОЛУЧИЛ ИМЕТО СИ
- ХЕНЗЕЛ И ГРЕТЕЛ

СЪДЪРЖАНИЕ

Древногръцки мит за произхода на боговете	3
Библейски разказ за началото на света	6
Господ и Дяволът правят света	8
Тримата братя и златната ябълка	11
Златното момиче	17
Троица братя града градяха	23
Хайдути	25
Легенда за Рома	32
Главатарят, който искал да плени месечината	35
Котаракът в чизми	40
Грозното патенце	45
Похитителят на мълнии	54
Най-справедливиет	73
Как Хитър Петър получил името си	78
Хензел и Гретел	81

ДРЕВНОГРЪЦКИ МИТ ЗА ПРОИЗХОДА НА БОГОВЕТЕ

В началото съществувал единствено непрогледен мрак, наречен Хаос. И макар че той самият бил безкраен и безжизнен, от него произлязъл целият свят – звездите, планетите, боговете и хората. От вечния Хаос се пръкнала и богинята Гея, която дала живот на всичко на Земята. Тя родила и Уран, безкрайното лазурно небе, което се ширнало над нея. Към него се протягали върховете на високи планини, а долу се плискали водите на пенливия Понт¹.

Дошъл ред Хаос да сътвори Ерос, бога на любовта, но заедно с него създал и Тартар, мрачната стихия, която превърнала в свое обиталище недрата на земята. После Хаос родил Ереб и Нокта, мрака и нощта, от които пък произлезли Етер и Хемера – светлината и денят. Светлината започнала да се носи навред и да облива простора. От този момент насетне денят и нощта започнали да се редуват.

Не след дълго Уран станал господар на света и се оженил за Гея. Родили им се шестима снове и шест дъщери. Това били титаните и титанидите. Най-младият сред

¹ Море.

титаните бил Кронос, който също така бил и най-лукавият. С хитрост успял да свали баща си Уран от трона и да завземе властта. Така се появил и страхът. Кронос се боял, че един ден може да го сполети същата участ и някое от децата му да се обърне срещу него. Ето защо той започнал да ги поглъща още при самата им поява. Жена му, титанидата Рея, се ужасила от този развой на събитията. След като изгубила първите си пет деца, тя била твърдо решена да спаси шестото, затова отишла в планината Дикта на остров Крит. Там, в една дълбока пещера, родила момченце и го нарекла Зевс, а на Кронос дала камък, повит в пелени.

За младия бог се грижели нимфите Адрастея и Идея, които хранили детето с пчелен мед и с мляко от вълшебната коза Амалтея. Междувременно пещерата охранявали куретите¹. Тяхната задача била да тропат с мечовете и щитовете си всеки път, когато Зевс заплачел. По този начин заглушавали шума и той не стигал до слуха на жестокия му баща.

Като поотраснал и се превърнал във великолепен и могъщ бог, Зевс се опълчил срещу баща си Кронос и го принудил да върне на бял свят по-големите му братя и сестри. С тяхна помощ седнал на престола и започнал да господства над всичко и всички от земята до небето.

Зевс си тръгнал от остров Крит и отишъл да живее на планината Олимп, но не забравил козата Амалтея. Веднъж тя случайно счупила единия си рог и Зевс направил от него рога на изобилието. Сетне връчил този ценен дар на дъщеря си Тюхе – богинята на щастieto, но и на превратностите на съдбата. От този рог Тюхе изсипвала върху хората дарове като зърно, мляко, богатство, слава.

¹ Жреци; пазители на Зевс на остров Крит.

Невинаги обаче богинята била така щедра. Неведнъж се случвало да засипе един човек с богатства, а после да му ги отнеме. По този начин показвала на хората колко променлив е светът.

Зевс увековечил Амалтея, като я превърнал в звезда в небосклона, а от кожата ѝ си направил щит. Именно с този щит се предпазвал по време на битката с титаните, подир която се възцарило олимпийско спокойствие.

БИБЛЕЙСКИ РАЗКАЗ ЗА НАЧАЛОТО НА СВЕТА

В началото царяла тъмнина и пустота. Съществувал само Бог, защото той винаги е бил и винаги ще бъде. И тогава Бог решил да сътвори света. Първо създал земята и рекъл: „Да бъде светлина!“. Непрогледният мрак отстъпил, постепенно се стопил и засияла светлина. Така, след като Бог разделил деня от нощта, се появил първият ден.

На втория ден Бог създал небето – необятното пространство, обгръщащо земята.

На третия ден Бог събрал водите и сътворил морето. Освободената от водите суша Той нарекъл земя. Тя била унила и пуста, затова Бог я покрил с разнообразна растителност – дървета, храсти, треви и цветя. Цялата земя се раззеленила.

На четвъртия ден Бог създал слънцето, за да свети и да топли водите, земята и растенията, а после – и луната и безброй звезди, за да не бъде тъмно през нощта.

На петия ден Бог сътворил рибите и те, големи и малки, заплували във водите. След това Той пожелал да насили и небето и създал и птиците. Те разперили крила и полетели във висините.

На шестия ден Бог създал всички животни – от най-големите до най-малките. И понеже искал на земята да живее и същество, което да прилича на него, създал човека по Свой образ и подобие. Той го изваял от кал, вдъхнал му своето дихание и човекът оживял. Бог го нарекъл Адам.

Земята била като китна градина. Денем слънцето огрявало с лъчите си повърхността на морето и земята. Нощем на небосклона, обсипан с ярки звезди, се появявала луната. Листата на дърветата шумели, тревите се поклащали, а цветята, обагрени в чудни цветове, пръскали омаен аромат. В плитките и дълбоките води плували риби, в небето се реели птици, в горите и по полята бродели различни животинки.

Бог бил доволен от сътвореното от Него и на седмия ден решил да си почине.